

Een contract voor schuldreductie

Auteur(s):

Eijffinger, S.C.W.

*Verbonden aan CentER (KUB), College of Europe te Brugge en de Humboldt Universiteit te Berlijn.***Verschenen in:**

ESB, 83e jaargang, nr. 4146, pagina 263, 3 april 1998

Rubriek:

Prikkel

Trefwoord(en):

emu, overheidsfinanciën

De kaarten lijken geschud te zijn, alhoewel het eindspel nog moet plaatsvinden. Op 25 maart publiceerden het Europese Monetaire Instituut (EMI) en de Europese Commissie hun adviezen op grond waarvan de Europese ministers van financiën (Ecofin) op 1 mei besluiten welke landen per 1 januari 1999 tot de derde fase van de EMU kunnen worden toegelaten. Het EMI adviseert elf landen - inclusief België en Italië - volgend jaar deel te laten zijn van de eurozone en deze aanbeveling werd gretig door de Commissie overgenomen. Het ontbrak er nog aan dat Griekenland werd aanbevolen. In acht kandidaat-landen hebben eenmalige ingrepen in de begroting en de dalende Europese kapitaalmarktrentes (Europa dankt Zuid-Oost Azië!) een cruciale rol gespeeld bij het halen van de tekortquote van 3%. Het was verder de politieke druk door o.a. Frankrijk die de financiële markten ervan overtuigde dat Italië vanaf het begin mee zou doen, hetgeen tot uitdrukking kwam in een nog sterker dalende Italiaanse rente en daardoor snel afnemend begrotingstekort (inclusief rentebetalingen). Met de reductie van de staatsschuld wilde het in België en Italië minder vlotten. De schuldquote bedroeg in beide landen in 1997 meer dan het dubbele van de toegestane 60%. Het EMI is daarom bezorgd over de duurzaamheid van de daling van de quote en eist van deze landen een primair begrotingsoverschot (gecorrigeerd voor rentebetalingen) van 6% van het bbp.

De Nederlandsche Bank en de Deutsche Bundesbank zijn in hun adviezen terecht kritischer over de grote schuldenaars en spreken slechts over prille convergentie. Bij de presentatie van het advies sprak Bundesbank-president Tietmeyer zelfs van "aanvullende substantiële verplichtingen" voor België en Italië, anders vormen zij een stabiliteitsrisico. Bondskanselier Kohl en minister Waigel zullen zich veel gelegen laten liggen aan het advies van de Bundesbank. Allereerst weten ze maar al te goed hoezeer de Duitse bevolking zich identificeert met de Bundesbank en D-mark. Bovendien speelt op de achtergrond nog steeds de uitspraak van het Constitutionele Hof in Karlsruhe mee dat de toetreding van Duitsland tot de EMU niet ten koste mag gaan van de stabiliteit van de munt. Deze uitspraak wordt soms opgevat als een conditionele opt-out van Duitsland. Naast het publieke optreden van onze minister van financiën Zalm (in Italië beter bekend als 'perfido Zalm'), is de Bundesbank wat omzichtiger met haar invloed omgesprongen teneinde onrust op de financiële markten te voorkomen.

De essentie van het probleem ligt echter bij de Belgische en vooral Italiaanse staatsschuld. De laatste bedraagt alleen al 30% van de totale EU-staatsschuld en zal dus ook in de toekomst een opdrijvende werking op de Europese kapitaalmarktrente hebben. Bovendien zal er voor Italië, eenmaal toegelaten tot de EMU, weinig prikkel bestaan om de schuldquote van 120% versneld te verminderen. Zoals de voormalige centrale bankier en voorzitter van de Milanese beurs Padoa-Schioppa het uitdrukte: "Wij zijn net als iemand die nadat hij jarenlang in staat van dronkenschap heeft geleefd, zweert dat hij van de drank is, omdat hij 48 uur lang geen fles heeft aangeraakt"¹. Misschien dat wij de gewezen (?) alcoholist een handje moeten helpen. Premier Prodi en de minister van de Schatkist Ciampi (oud-gouverneur van de Banca d'Italia) zullen onder grote druk van de socialistische en met name van de communistische partij komen om de teugels weer te laten vieren. De laatste partij heeft dit zelfs publiekelijk aangekondigd. Italië kent te weinig politieke stabiliteit om de staatsschuld op eigen kracht langdurig terug te dringen. Het land behoeft een 'commitment technology' voor de begrotingsdiscipline. Kortom, er bestaat alle reden voor de Ecofin op 1 mei de politieke beslissing van de elf EMU-deelnemers te koppelen aan, wat ik zou willen noemen, een Contract voor Schuldreductie voor België en Italië. Hierbij leggen de Europese ministers van financiën contractueel vast dat beide landen hun staatsschuldquote ieder jaar met minimaal 3% of 4% reduceren. Dit kan de handen van toekomstige Belgische en Italiaanse regeringen binden en zal de financiële markten voldoende geruststellen. Een dergelijk contract zal natuurlijk voor deze landen een restrictiever begrotingsbeleid impliceren dan de afspraken binnen het huidige Stabiliteitspact. Het contract garandeert dat de (optimistische) voorspellingen van de Europese Commissie, namelijk een teruglopen van de schuldquote voor 1998 en 1999 in België met 4,1% respectievelijk 3,9% en in Italië met 3,5% respectievelijk 3,8% ook daadwerkelijk worden nagekomen en dat de schuldvermindering zich continueert. Doorslaggevend is daarbij dat het Contract voor Schuldreductie geratificeerd wordt door de nationale parlementen. Het contract zal automatisch eindigen, indien de schuldquote de 60%-grens bereikt heeft. Misschien dat ministers Waigel en Zalm zich hiervoor de komende maand gezamenlijk kunnen inzetten. Na 1 mei bestaat er geen herkansing meer. Met een alcoholist weet men nooit wanneer hij naar de fles zal grijpen, maar dat hij het op een zekere dag zal doen is zeker. Het is daarom verstandig hem hiertegen voor zijn eigen bestwil in bescherming te nemen.

Thema: De earned income tax credit, het (naast-)beste plan voor de arbeidsmarkt

[Schuiven op de arbeidsmarkt](#), H.A. Keuzenkamp

[Een contract voor schuldreductie](#), S.C.W. Eijffinger

[Lastenverlichting met de earned income tax credit](#), E.B.K. van Koesveld

Reactie: [De naast-beste oplossing](#), J.J.M. Theeuwes

Boekbespreking: [Het belang van werk](#), J. Muysken

Discussie: [Loonsubsidie voor werknemers](#), A.C. de Goederen

Naschrift: [Pas op de armoedeval!](#), W.B. Roorda en E.H.W.M. Vogels

[EITC, prikkel of beloning?](#), S. Cossen

1 Buitenlandse druk komt premier Prodi goed uit, *NRC Handelsblad*, 26 maart 1998, blz. 21